

ΚΕΤΕΒΕ

ISBN: 978-625-8770-41-4

© 2018 Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.

ketebe.com

Ketebe Yayınları: 1720

Anlatı

Yayın Yönetmeni

Furkan Çalışkan

Yayıma Hazırlayan

Ayşenur Dilek

Düzeltili

Mehmet Salih Kırk

Kapak

Harun Tan

Mizanpaj

Nilgün Sönmez

1. BASKI

Haziran 2026
İstanbul

Ketebe Yayınları

Sertifika No: 49619

Maltepe Mahallesi Fetih

Caddesi No: 6 Dk: 2

Topkapı 34010 İstanbul

Tel: 212 612 29 30

e-posta: ketebe@ketebe.com

Baskı ve Cilt

Sertifika No: 45030

Sena Ofset Ambalaj Matbaacılık

Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

Yakuplu Mah. 194. Sk.

Blok No: 1 İç Kapı No: 465

Beylikdüzü/İstanbul

CAMPOS DE NÍJAR: © JUAN GOYTISOLO, 1960 and Heirs of Juan Goytiso.

© Özgün adı *Compos de Nijar* olan eserin her hakkı Agencia Literaria Carmen Balcells ile anlaşmalı olarak Ketebe Kitap ve Dergi Yayıncılığı A.Ş.'ye aittir. İzinsiz yayımlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Níjar'a Yolculuk

JUAN GOYTISOLO

TÜRKÇESİ
KAAN ÖZTEKİN

KETEBE

Juan Goytisolo

İspanyol şair, deneme yazarı ve romancıdır. 1931 yılında Barselona'da doğdu. 1938'de İspanya İç Savaşı sırasındaki Barcelona bombardımanında annesini kaybetti. 1948'de hukuk fakültesine girdi, bu yıllarda çağdaş yazını keşfetti. 1952'de, hiç yayımlanmayacak olan bir romanıyla Jonés Yayınevi'nin "Genç Edebiyat Ödülü"nü kazandı.

İspanya İç Savaşı'nın hararetli yıllarında yetişen Goytisolo, bu savaşın birey üzerinde bıraktığı izleri eserlerine yansıtmıştır. İslâm kültürüyle özellikle ilgilenen Goytisolo, gezi yazıları ve denemelerinde Doğu-Batı meselesi üzerinde durarak Avrupa'nın tek merkezli uygarlık görüşünü eleştirmiştir.

Türkçeye çevrilmiş eserlerinden bazıları şunlardır: *Yeryüzünde Bir Sürgün*, *Kapadokya'da Gaudi'nin İzinde*, *Osmanlı'nın İstanbulu*, *Ara Perde*, *Yasak Bölge*, *Saraybosna Günlüğü*.

Kaan Öztekin

1986'da Erzurum'da doğdu. İstanbul Cervantes Enstitüsü'nde aldığı İspanyolca eğitiminin ardından çeviri dünyasına İspanyolcadan Türkçeye çocuk edebiyatı çevirileriyle adım attı. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi İngilizce Mütercim ve Tercümanlık ile İspanyol Dili ve Edebiyatı bölümlerinde tamamladı. İstanbul'da yaşamakta, serbest çevirmen olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

NÍJAR'A YOLCULUK

Birkaç yıl önce Nacional 340¹ üzerinden Almería'ya ilk kez gelirken tanık olduğum yoksulluk ve şiddetle yoğrulmuş o manzara beni derinden sarsmıştı. Kurumuş bir dere yatağının ortasına pazar tezgâhlarının kurulduğu Puerto Lumbreras'tan geçmiş, Almanzora Vadisi'ni, Huércal Overa, Vera, Cuevas ve Los Gallardos'u geride bırakmıştım. Yol üzerindeki bir dönemeçte durup, uçurumun kenarına tutunmuş gibi görünen Sorbas'ın o muhteşem evlerini uzun uzun seyretmiştim. Tabernas bölgesinde çekiç darbeleriyle yontulmuş izlenimi veren, erozyonla aşınmış, yüzeyi benek benek olmuş sıradağlar kavurucu güneşin altında göz alabildiğine uzanıyordu. Yol, dağlarla sarp vadilerin arasında, kurumuş bir dere yatağını izleyerek kıvrıla kıvrıla ilerliyordu. Boşuna bir çalı gölgesi arayıp durmuştum; cılız bir agaveye² bile rastlamak imkânsızdı. Taş ve topraktan ibaret o evrende kavurucu sıcak, havada çıplak gözle seçilebilen titreşimler yaratıyordu. Rioja ile Benahadux'a ilk kez inerken karşılaştığım manzara hâlâ belleğimde

-
- 1 İspanya'nın doğu kıyısı boyunca uzanan, Cádiz ile Barcelona'yı birbirine bağlayan ve bir zamanlar ülkenin en uzun karayolu olan güzergâh. Günümüzde bazı bölümleri hâlâ kullanılmaktadır. (Çevirmen Notu)
 - 2 Türkiye'de sabır otu olarak da bilinen, sıcak ve kurak iklimlerde yetişen dikenli, kalın yapraklı bir bitki. (ç.n.)

canlılığını koruyor: portakal ağaçlarının göz alıcı yeşilliği, palmiyelerin püsküllü tepeleri, suyun neredeyse cimrilik derecesinde bir özenle değerlendirildiği o bereketli topraklar... O zamanlar, doğanın orada biraz olsun insanileştiğini düşünmüştüm; yanıldığımı çok sonraları fark ettim. Dağın yamacına oyulmuş, tespih taneleri gibi art arda dizilmiş mağara evler Almería'ya yaklaştığının habercisidir. Komşu vilayetlerin “esparto³, sümük ve çapak diyarı” diyerek alaya aldığı bu şehir, güneşin altında dalga dalga uzanan, yüksek, çorak bir arazinin kıyısında uzanır. Arazinin kıvrımları uzaktan bakıldığında, beyazımsı dalgalarıyla taş kesilmiş bir denizi andırır.

Oraya son gittiğimde artık benim için şehirde keşfedecek bir şey kalmamıştı. Sadece otobüs saatlerini öğrenecek kadar kalıp yoluma devam etmişim. Alcazaba'nın⁴ La Chanca Mahallesi'ne tepeden bakan manzarasına aşınaydım: Mağara evlerinin girişleri, gösterişten uzak bir şekilde kireçle beyaza boyanmıştı. Derme çatma kulübelerin mavi, toprak rengi, pembe, sarı ve beyaz çatıları, yukarıdan bakıldığında yan yana dizilmiş domino taşlarını andırıyordu. Vía Crucis'in⁵ basamaklarından limanı seyredebilmek için San Cristóbal Tepesi'ne de çıkmıştım: Üstü başı kir içinde bir grup haylaz velet etrafta koşturuyor, oyunlar oynuyordu; şehrin, yorgun bir

3 Akdeniz coğrafyasına özgü, sert yapraklı bir çayır otu. Türkiye'de halfa otu olarak da bilinir. Halat, sepet, hasır gibi eşyaların yapımında kullanılır. Eskiden Güney İspanya'da önemli bir geçim kaynağıydı. (ç.n.)

4 Endülüs döneminde, İspanya'nın güneyinde inşa edilen ve surlarla çevrili bu askeri yapılar genellikle yüksek noktalara kurulurdu. Hem yönetim merkezi hem de savunma amacıyla kullanılırlardı. Almería'daki Alcazaba, 10. yüzyılda inşa edilmiş olup İslam egemenliği döneminden kalma en büyük ikinci kaledir. (ç.n.)

5 Vía Crucis: İsa'nın Kudüs'te yargılanmasından başlayarak Golgota Tepesi'nde çarmıha gerilmesine ve gömülmesine kadar geçen çileli yolculuğu simgeleyen ibadet rotasıdır. Genellikle 14 duraktan oluşur; her durak, bu sürecin bir sahnesini temsil eder. Katolik ülkelerde bu duraklar kimi zaman tepeye doğru uzanan merdivenli yollarla veya açık hava şapelleriyle canlandırılmıştır. (ç.n.)

hayvanın hırıltısını andıran soluğu, ta yukarılara kadar ulaşıyordu. Almería’da gece hayatı yoktur. Ben de önceki gelişlerimde, gönülsüzce de olsa sabahın erken saatlerinde sokaklarda dolanmıştım. Ama hemen söyleyeyim: Bundan en ufak bir pişmanlık duymuyorum. O manzaraya tanık olmak her türlü zahmete değer. Çingeneleri, müşteri tavlamaya çalışan çığırtkan satıcıları ve curcunalı kalabalığıyla Puerta Purchena pazarı; her köşe başında sıcaktan mahmurlaşmış hâlde müşteri bekleyen faytoncular; incir ağaçlarının gölgesinde sessizce tefekküre dalmış Fas’lı göçmenler... Sırf bunlar bile bu yolculuğa fazlasıyla değer. Almería yarı yarımada, yarı Afrika ruhu taşıyan eşsiz bir şehirdir. Katalonya’ya iş ve ekmek umuduyla göç eden kadınları ve erkekleri sayesinde -ki en ağır işleri üstlendiklerini anmadan geçemem- Almería’yı daha görmeden sevmiştim. İnsan memleketini kendisi seçebilir: Almería’yı ilk gördüğümden beri, aramızdaki yüzlerce kilometreye rağmen, her yıl yeniden yolumu buraya düşürürüm.

Şehrin kenar mahallelerinden Murcia yönüne doğru ilerlerken, Nacional 340’tan sağa sapan bir tali yol Almería’yı Nijar ve Sierra de Gata’nın dağlık ve çorak bölgeleriyle buluşturur. Daha önceden vilayetin iç kesimlerine yaptığım kısa geziler sırasında, yurdumuzun bu unutulmuş köşesini bir gün aceleyle getirmedi, sindire sindire dolaşacağıma kendime söz vermiştim. Kulağımda öteden beri tanıdık bir tınısı olan bu yer, okul yıllarında, öğretmenin elindeki cetvelin gölgesinde ezberlemek zorunda kaldığımız o sıkıcı “önemli burunlar” listesi sayesinde belleğime kazınmıştı:

Sacratif, Granada’da,

Gata, Almería’da.

Palos, Murcia’da.

La Nao, San Antonio ve San Martín, Alicante’de...

Terminale vardığımda otobüsü kıl payı kaçırmıştım. Bir sonraki otobüse daha iki saat vardı; ben de çantamı emanete

birakıp vakit öldürmek için biraz çıkıp dolaşmaya karar verdim. Sokaklar cıvı cıvıldı: İşportacılar, seyyar satıcılar ve dondurmacılar avaz avaz bağırarak müşteri çekmeye çalışıyorlardı. Bazılarıysa kendi hâlinde, önlerine şeker kamışı ve dikenli incir dolu sepetlerini koymuş, sessizce kaldırımında bekliyordu. Güneş tepede olanca gücüyle parlıyor; kadınlar evlerinin önünü süpürüyordu. Bulutsuz ama puslu gökyüzü, sıcak bir günün habercisiydi.

Kuzeyin o kasvetli kışından sonra o hengamenin içinde olmak bana gerçekten iyi gelmişti. Hatırlıyorum da, tam köprüden geçerken, tipik birer İspanyol hanımefendisi gibi giyinmiş genç kızların oturduğu iki fayton geçmişti yanımdan. Dikkatleri üzerlerine çektiklerinin farkındaydılar; zarafet, letafet, vakar gibi halklarına özgü meziyetleri layıkıyla sergilemeye özen gösteriyorlardı. Bir adam çatallı sesiyle kendince iltifatlar sıraladı. Ardından, içlerinde frak giymiş beyefendilerin, üniformalı askerlerin, saçları lüle lüle küçük bir oğlan çocuğunun ve bir rahibin bulunduğu başka faytonlar da art arda geçip gitti. Birisi vaftiz törenine gittiklerini söyledi.

Meraklı kalabalık yavaş yavaş dağılmaya başlamıştı; ben de ne olup bittiğini görmek için kapıya çıkmış iki adamın peşinden bir bara girdim. Gözümün önünden gitmiyorlar: Kara kuru tiplerdi ikisi de; koyu renk yelekler giymişler, kenarları yukarı kıvrılmış şapkalar takmışlardı. Gömleklerinin düğmeleri boğazlarına kadar ilikliydi. İki devasa yabani kuş gibiydiler; kelimeleri ağızlarında yuvarlayarak konuştuklarından ne söylediklerini zar zor seçebiliyordum.

“Uff, ne hatunlar be!”

“İspanya var ya, dünyanın en kral memleketi...”

“Öbürküler kadar gelişmiş değil belki... ama yaşamak için...”

“Yeminle, dünyayı verseler yine değişmem burayı!”

Gözlerindeki o tuhaf parıltıdan, kafalarının güzel olduğunu anladım. Mekân sahibi bir kahve getirip önüme koydu;

ötekilerse iki lafin belini kırma niyetiyle yanıma sokuldular. Kim olduğumu, nereden geldiğimi, orada ne işim olduğunu merak ediyorlardı. Verdiğim yarım ağız yanıtlara rağmen birlikte bir şeyler içmeyi teklif ettiler.

“Maalesef.” dedim. Sonra saatime baktım.”

“Niye ki?”

“Otobüsüm birkaç dakikaya kalkacak.”

Zaman su gibi akıp geçmişti; otobüsü kaçırmamak için hızlı adımlarla Murcia yoluna doğru yürümeye başladım.